

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO (del.) Gabriela Horodnicka – Stelmaszczuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2016 roku na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G..

o wysokość podstawy wymiaru składek

w przedmiocie zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie II wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 2 czerwca 2016 r., sygn. akt VI U 79/16

p o s t a n a w i a :

1. Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz A. K. kwotę 1200 (jednego tysiąca dwustu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. Odstąpić od obciążania A. K. kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka SSO (del.) Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie II wyroku z 2 czerwca 2016 r. zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz ubezpieczonej kwotę 4800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach był art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. Wysokość kosztów Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o stawkę przewidzianą w § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 poz. 1804). Sąd meriti wskazał, że sprawa o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie jest sprawą o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. W sprawach tych zatem wysokość wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym winna być określana z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu, którą w niniejszej sprawie stanowi różnica pomiędzy wysokością świadczeń należnych ubezpieczonej, a łączną kwotą świadczeń wypłaconych jej przez ZUS, tj. kwota 12.700,66 zł.

Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie wniósł organ rentowy, który zarzucił rozstrzygnięciu błędne ustalenie wartości przedmiotu sprawy, a w konsekwencji naruszenie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz.1804) poprzez niewłaściwe zastosowanie i ustalenie kosztów procesu w oparciu o ten przepis.

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy domagał się zmiany punktu II zaskarżonego wyroku (postanowienia) i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwoty 360 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz zasądzenia od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że jego zdaniem zastosowanie w sprawie powinien mieć przepis § 9 ust. 2 w/w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, gdyż ten właśnie przepis reguluje kwestię stawek w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i ustala wysokość wynagrodzenia w kwocie 360 zł. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że gdyby nawet w sprawie należało ustalić wynagrodzenie w zależności od wartości przedmiotu sporu, to ową wartość przedmiotu sporu powinna stanowić różnica między ustaloną przez Sąd pierwszej instancji podstawą wymiaru w kwocie 6500 zł. a kwotą 3854,88 zł (podstawą wymiaru składek ustaloną przez organ rentowy) tj. kwota 2 645,12 zł. To z kolei przesądzałoby o tym, że w sprawie miałyby zastosowanie § 2 pkt 3 w/w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

W odpowiedzi na zażalenie ubezpieczona wniosła o jego oddalenie oraz o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

W pierwszej kolejności ubezpieczona wskazała, że organ rentowy nie wskazał wartości przedmiotu zaskarżenia, zaś zgłoszenie błędnego ustalenia wartości przedmiotu sprawy wobec brzmienia przepisu art. 25 § 2 i art. 26 k.p.c. jest spóźnione. Ubezpieczona wskazała, że wysokość kosztów zastępstwa procesowego została wyliczona prawidłowo, bowiem sprawa toczyła się o ustalenie podstawy wymiaru składek, a nie o świadczenie. W ocenie ubezpieczonej Sąd Okręgowy ustalając wartość przedmiotu sporu słusznie obliczył różnicę między podstawą wymiaru składek od kwoty 6500 zł a podstawą wymiaru składek ustaloną przez organ rentowy za miesiące od lipca do października 2015 r., zsumowując te różnice, co w konsekwencji dało kwotę 12 700,66 zł. i taką wartość przedmiotu sporu. Ubezpieczona przytoczyła także szereg orzeczeń, w których sądy wydawały analogiczne rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy w uzasadniając zaskarżone postanowienie o kosztach procesu w sposób niewłaściwy zinterpretował obowiązujące przepisy prawne i nieprawidłowo określił wysokość należnych stronie pozwanej kosztów zastępstwa procesowego.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest to, że organ rentowy jako strona przegrywająca spór, zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. obowiązany jest do zwrotu ubezpieczonej kosztów postępowania, do których należało zaliczyć koszty zastępstwa procesowego.

W ocenie skarżącego wynagrodzenie powinno zostać ustalone według regulacji zawartej w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz.1804), a więc wynagrodzenie zasądzone powinno być mając na uwadze stawki minimalne przewidziane w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego.

Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji skarżącego. W przedmiotowej sprawie zaskarżoną decyzją z dnia 8 grudnia 2015 r. organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. K. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika A. B. prowadzącej działalność pod firmą (...) w G. w wysokości 2.891,16 zł za lipiec 2015 r., 3.854,88 zł za okres od sierpnia do września 2015 r. oraz 2.698,42 zł za październik 2015 r.

Odwołująca domagała się zmiany treści zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od kwoty 6500 zł. Przedmiotowa sprawa dotyczy zatem ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Z kolei składki od podstawy wymiaru nie są świadczeniami pieniężnymi z ubezpieczenia społecznego, lecz świadczeniami na to ubezpieczenie. To rozróżnienie ma niezwykle istotne znaczenie, albowiem w sprawach tego typu wynagrodzenie pełnomocnika osoby ubezpieczonej czy też organu rentowego za udział w postępowaniu przed Sądem powszechnym, jest uzależnione od wartości przedmiotu sporu, która w przedmiotowej sprawie nieprawidłowo określona została przez Sąd pierwszej instancji na kwotę 12 700,66 zł.

Zgodnie z najnowszym orzecznictwem wartość przedmiotu sporu w sprawie o podstawę wymiaru składek stanowi różnica pomiędzy składkami należnymi od podstawy wymiaru składek określonej przez odwołującego (6500 zł za miesiące od lipca do października 2015 r.), a składkami należnymi od podstawy wymiaru składek określonej w zaskarżonej decyzji za okres czterech miesięcy. Tak określona wartość przedmiotu sporu stanowiąca kwotę 2899 zł 27 gr (k. 121) mieści się w tzw. „widełkach” wskazanych w § 2 pkt 3 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. – od powyżej 1500 zł do 5000 zł.

Z uwagi na fakt, że określenie zasady przyznawania kosztów zastępstwa procesowego w sprawach o objęcie ubezpieczeniem społecznym oraz o podstawę wymiaru składek budziło liczne kontrowersje - to w związku z nimi, a także z uwagi na niejednolite stanowisko sądów dotyczące tej materii (również Sądu Najwyższego) w dniu 20 lipca 2016 r. podjęta została przez Sąd Najwyższy uchwała składu siedmiu sędziów w sprawie o sygnaturze akt III UZP 2/16, z której uzasadnienia w sposób wyraźny wynika, że w sprawie o podstawę wymiaru składek wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składki wskazywaną przez ubezpieczonego a wysokością składki wynikającą z tytułu ubezpieczenia przyjętego przez organ rentowy.

W rozpoznawanej sprawie możliwe jest zatem ustalenie stawki wynagrodzenia radcy prawnego według ogólnej zasady ustalania wynagrodzenia od wartości przedmiotu sprawy, wyrażonej w § 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804). Spór w przedmiotowej sprawie dotyczy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, a nie świadczeń z ubezpieczeń i dlatego w sprawie nie ma zastosowania przepis § 9 ust. 2 powoływanego rozporządzenia. W ocenie Sądu odwoławczego, w sprawach, w których wniesiono odwołanie od decyzji ustalającej obowiązek ubezpieczenia oraz określającej wymiar składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne stawki minimalne wynagrodzenia radcy prawnego zastępującego stronę w procesie ustala się według § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 1 i 2 k.p.c.

W punkcie II postanowienia Sąd Apelacyjny rozstrzygnął o kosztach postępowania zażaleniowego, odstępując od obciążania ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego.

Zgodnie z treścią przepisu art. 98 kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.), strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Przy czym, zgodnie z treścią art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego statuują tym samym zasadę, że wprawdzie wynik procesu z reguły decyduje o obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, niemniej nie jest to obowiązek nieograniczony i podlega ocenie z punktu widzenia zasad słuszności. Kodeks nie konkretyzuje przy tym pojęcia "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73, Lex, nr 7366). Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974 roku, sygn. akt II CZ 223/73, LEX nr 7379). Do wypadków szczególnie uzasadnionych w

rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (por. postanowienie SN z dnia 1 września 1973 roku, sygn. akt I CZ 122/73, OSNC 1974/98). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Na kanwie powyższych rozważań stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie, z uwagi na dotychczasową rozbieżność w orzecznictwie sądów wystąpiły przesłanki do odstąpienia od obciążania ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w oparciu o art. 102 k.p.c.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w punkcie II postanowienia.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka SSO (del.) Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk